

'Das Lehrerzimmer'

Meeslepende fictie of het leven zoals het is?

PAUL WILLEKENS

Voor filmrecensies zijn er andere tijdschriften dan Brandpunt. De Oscargenomineerde Duitse film 'Das Lehrerzimmer' trok echter onze aandacht, want het beeld dat geschetst wordt, is tegelijk herkenbaar en ontluisterend, lieten ook onze leden weten.

De film introduceert een jonge lerares wiskunde en lichamelijke opvoeding van Poolse origine, Clara Nowak (schitterend vertolkt door Leonie Benesch), in een gymnasium¹ in Duitsland. Op het eerste zicht lijkt alles goed te verlopen: de leerlingen zijn rustig en gedisciplineerd, haar lessen verlopen gestructureerd en toch dynamisch. Clara is betrokken bij de leerlingen, idealistisch en gemotiveerd om het goed te doen. Kortom, gepassioneerd.

Haar school wordt echter geplaagd door diefstal en de verdenking valt op een leerling van allochtone afkomst. In reacties van sommige collega's is een onderhuids racisme nooit ver weg. De film kantelt wanneer Clara ontdekt dat een collega verantwoordelijk zou kunnen zijn voor de diefstallen. In wat volgt, wordt Clara heen en weer geslingerd tussen haar idealen en het schoolsysteem. Indrukwekkend en beklemmend tegelijk is de scene waarbij Clara onder grote druk komt tijdens een ouderavond. Ondertussen loopt het schoolleven verder en stelt de kijker vast dat deze jonge gemotiveerde leerkracht steeds meer geïsoleerd

raakt. Meer vertellen we u niet, want we raden u vooral aan om zelf te gaan kijken naar dit intrigerende drama.

We begrijpen dat deze prent niet de Oscar voor Beste Buitenlandse Film in de wacht sleepte, daarvoor is hij veel te 'Europees': geen duidelijk scheiding tussen goed en kwaad, geen spannende thriller of meeslepende detective, integendeel, *life as it is* op school. Het is heel herkenbaar dat ook op momenten van grote spanning de leraren geconcentreerd moeten blijven op alledaagse schoolse zaken en voortdurend gehaast onderweg zijn. Maar, net zoals in een klassiek Grieks drama: hoe meer de hoofdrolspelers hun best doen, hoe dieper ze wegzinken in het moeras.

De Turkse regisseur van de film, Ilker Catak, putte uit minder positieve ervaringen van de eigen schooltijd. Toch is hij erg mild voor de leraren en neemt hij het voor hen op in een interview met de krant De Tijd: "(...) deze film heeft ook mijn visie op leraars veranderd, het is onwaarschijnlijk wat zij meemaken ... Niemand wil die job nog doen. Die mensen

zijn overwerkt en onderbetaald. Het hele systeem zit fout in elkaar."²

De situatie in dit denkbeeldige Duitse gymnasium zouden we ons ook in een Vlaamse school kunnen voorstellen. Een zeer ervaren leerkracht die de film bekeek, vertelde mij dat ze elke situatie in de film in haar eigen school meegemaakt had. De prent sluit naadloos aan bij de ondraaglijke druk die ook op het Vlaamse onderwijspersoneel weegt. De film maakt goed zichtbaar hoeveel energie lerarenteams en directies besteden aan het omgaan met gedragsproblemen. Tegelijk wordt pijnlijk duidelijk dat de kwaliteit van het lesgeven daar sterk kan onder leiden: Carla Nowak is een bekwame lerares die haar klas goed in de hand lijkt te hebben, maar dat wordt geleidelijk aan ondergraven. Ze moet almaar meer tijd en energie besteden aan het beheersen van de gedragsproblematiek en komt nauwelijks nog aan lesgeven toe. Een situatie die veel leraren in Vlaanderen (en lang niet alleen starters) zullen herkennen.

Het is dan ook opvallend en teleurstellend dat het rapport van de zogenaamde Commissie van Wijzen weinig of geen aandacht besteedt aan problematisch gedrag op onze scholen. Het enige antwoord dat de commissie daar op geeft, is 'meer en intensieve professionalisering', waardoor minstens de indruk ontstaat dat de personeelsleden het allemaal maar zélf moeten oplossen.

1. Een gymnasium bereid leerlingen voor op het onderwijs aan universiteiten en hogescholen.

2. De Tijd, 4 maart 2024: <https://www.tijd.be/cultuur/film/recensie-das-lehrerzimmer-de-realitycheck-van-een-idealistische-lerares/10530965.html>.